

**KEGEYLI RAYONÍ ULÍWMA BILIM BERIW MEKTEPLERINÍN
BILIMLENDIRIW TARAWÍ INFRASTRUKTURASÍ**

Gaypova Roza Tursinbaevna,

Ájiniyaz atındaǵı NMPI Geografiya oqıtıw metodikası kafedrası docenti, p.i.k.

Bozorboyeva Zulayha Umidjon qizi,

*Ájiniyaz atındaǵı NMPI Anıq hám tábiyy pánlerdi oqıtıw metodikası (geografiya) magistratura
tálim baǵdarı 1-kurs magistri*

Jaksimuratov Azamat Bekmurat uli

*Ájiniyaz atındaǵı NMPI Geografiya hám ekonomikalıq bilim tiykarları bakalavr tálim baǵdarı 3-
kurs studentı, Kegeyli rayonu 10-sanlı ulıwma orta bilim beriw mektebinin geografiya hám
ekonomikalıq bilim tiykarları páni oqıtıwshısı*

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15170453>

Respublikamızdın bilimlendiriw sistemasında ámelge asırılıp atırǵan jumıslar ulıwma orta tálimniń sıpatın asırıw, jas áwladtın ańın qalıplestiriw, jámiyet rawajlanıwına sáykes bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıwı kerek. Sonın menen birge, tálim tárbiya procesiniń áhmiyetli mashqalalarından biri-bul jámiyetke óz betinshe pikirlewshi hám jumıs júritiwshi, óz bilimine qábiletine isengen shaxstı jetkerip beriwden ibarat. Solay eken, elimizde óz betinshe pikirlewshi, izleniwsheń, zaman talabına juwap beriwshi, básikege shıdamlı kadrlar tayarlawǵa zárúrlık kún sayın artıp barmaqta.

Házirgi waqıtta Ózbekstan bilimlendiriw tarawında óz aldında rawajlanıw jolına túsip alǵan bolıp, búgingi kúnde mámlekettimizdın hár bir qala hám rayonındaǵı bilimlendiriw mekemeleriniń usı tarawdaǵı jetiskenshilikleri júda girewli orında. Bul maqalada, biz tek ǵana bir Qaraqalpaqstan Respublikasınıń Kegeyli rayonındaǵı bilimlendiriw tarawındaǵı jetiskenshilikleri haqqında aytıp ótpekshimiz.

Ilimiy izertlew jumısımızdın obyektı Qaraqalpaqstan Respublikasınıń Kegeyli rayonu esaplanıp, bunda ulıwma orta bilim beriw tarawındaǵı jetiskenshilikleri bul rayonınıń Qaraqalpaqstan Respublikasınıń bilimlendiriw tarawındaǵı óz ornın ayqın súwretlep kórsetedi. Kegeyli rayonu mekteplerinen pán olimpiadası, hár qıylı tańlaw hám sport jarıslarınıń jeńimpazlarınıń sanı jıl sayın artıp barmaqta. Mısalı, bir ǵana ele juwmaqlanıp úlgermegen 2024-2025-oqıw jılı dawamında rayondaǵı oqıwshılar jetiskenshilikleri aytarlıqtay joqarı (1-keste).

1-keste

**Qaraqalpaqstan Respublikasınıń Kegeyli rayonu MSHHMB bólimine
qarashlı ulıwma orta bilim beriw mektepleri oqıwshılarınıń ilim, sport hám
dóretiwshilik tarawlarındaǵı 2024-2025-oqıw jılındaǵı jetiskenshilikleri**

“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUDUDLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING GEOGRAFIK ASOSLARI”

Respublika ilmiy-nazariy konferensiyasi

№:	Oqıwshınıń mektebi, atı jóni:	Jarıs, tańlaw hám olimpiadaniń atı, basqışı hám iyelengen ornı:
1.	41-sanlı mekteptiń oqıwshılarınan dúzilgen komanda	“Watansúyiwshiler” áskeriy sport jarısınıń Qaraqalpaqstan Respublikası basqışında 2-orın
2.	1-sanlı mektep oqıwshılarınan dúzilgen komanda	“Jasıl shıraq” tańlawınıń Qaraqalpaqstan Respublikası basqışında 2-orın
3.	“Bárkamal áwlad” balalar mektebi kompyuter dizaynı hám grafiki dógeregi aǵzası R.Mámbetmuratov	“Bárkamal áwlad” balalar mektebinde “Texnik konstruktorlıq hám modellestiriw” aylıǵı sheńberinde ótkerilgen “Jas dástúrshi” kórik-tańlawında “Avtomodel” jónelisi boyınsha respublikamız basqışında 3-orın
4.	55-sanlı ayırım pánler tereńlestirilip oqıtılatuǵın klası bar mekteptiń oqıwshılarınan dúzilgen komanda	“Kewilli startlar” sport jarısınıń Qaraqalpaqstan Respublikası basqışında 2-orın
5.	55-sanlı ayırım pánler tereńlestirilip oqıtılatuǵın klası bar mekteptiń 6-klass oqıwshı J.Djandullaeva	“Ájiniyaz shayır shıǵarmaların úyrenemiz” atamasındaǵı dóretiwshilik bayan jumısı tańlawınıń juwmaqlawshı Qaraqalpaqstan Respublikası basqışında 2-orın
6.	33-sanlı mekteptiń 9-klass oqıwshı R.Turǵanbaeva	Ulıwma orta bilim beriw mektepleriniń 9-10-11-klass oqıwshı qızları arasında ótkerilgen “Qız ósse - eldiń kórki” atamasında shıǵarmalar tańlawınıń Respublikalıq basqışında 1-orın
7.	21-sanlı mekteptiń 11-klass oqıwshı Sh.Qolmuratova	Ándijan wálayatı Asaka rayonında belbewli gúres sport túrleri boyınsha Ózbekstan chempionatında 1-orın

Keste Kegeyli rayonu MSHHMB bólimin usınǵan maǵlıwmatları tiykarında avtorlar tárepinen dúzildi.

Demek, bul kórsetkishler rayonnıń bilimlendiriw tarawı boyınsha ósip baratırǵanlıǵınıń ayqın dálili hámde úlken jetiskenshiliklerge erisiwge imkaniyat dep esaplasaqlı boladı.

Kegeyli rayonu ulıwma orta bilim beriw mektebiniń oqıwshılarınıń erisken bul sıyaqlı jetiskenshiliklerinde mektep pedagoglarınıńda xızmeti úlken esaplanadı. Kegeyli rayonu mekteplerinde jámi 1894 pedagog-xızmetker 12268 oqıwshılardıǵa tálim hám tárbiya berip kelmekte. Hár bir pedagog ushın ortasha 6-7 oqıwshı tuwra keledi (2-keste).

2-keste

Qaraqalpaqstan Respublikasınıń Kegeyli rayonu MSHHMB bólimine qarashlı ulıwma orta bilim beriw mekteplerindegi pedagog xızmetker hám oqıwshılardıń statistikası

“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUDUDLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING GEOGRAFIK ASOSLARI”

Respublika ilmiy-nazariy konferensiyasi

Mektep-ler:	Pedagoglar sanı:	Oqıwshılar sanı: (28-mart jaǵdayında)
1-mektep	87	817
2-mektep	104	741
3-mektep	56	362
4-mektep	52	359
5-mektep	71	637
6-mektep	37	159
7-mektep	32	160
8-mektep	116	961
9-mektep	87	677
10-mektep	39	230
11-mektep	33	190
12-mektep	32	158
13-mektep	32	182
14-mektep	54	447
15-mektep	37	150
16-mektep	37	169
17-mektep	32	134
18-mektep	30	103
19-mektep	167	1635
20-mektep	38	189
21-mektep	49	318
22-mektep	53	310
23-mektep	34	124
24-mektep	36	148
25-mektep	35	149
26-mektep	37	132
27-mektep	43	205
28-mektep	20	71
30-mektep	29	99

“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUDUDLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING GEOGRAFIK ASOSLARI”

Respublika ilmiy-nazariy konferensiyasi

33-mektep	34	116
34-mektep	28	98
35-mektep	28	104
36-mektep	35	138
37-mektep	32	131
38-mektep	45	246
39-mektep	39	173
40-mektep	36	159
41-mektep	37	296
55-mektep	71	791
Jámi:	1894	12268

Keste Kegeyli rayoni MSHHMB bólimin ushangan ma’lumotlari tiykarinda avtorlar tárepinen dúzildi.

Kegeyli rayoni ulwma orta bilim beriw mekteplerinde jámi 683 dana klass komplekti bar bolsa, sonın 644 dana klass komplekti qaraqalpaq tilinde, 27 dana klass komplekti rus tilinde hám 12 dana klass komplekti qazaq tilinde oqıtıladı. [4] Olardıń úlesi procent esabında tómendegishe: rayondağı 94,3 % klaslarda qaraqalpaq tilinde, 3,9 % klaslarda rus tilinde hám 1,8 % klaslarda qazaq tilinde oqıtıw alıp barıladı.

Kegeyli rayoni ulwma orta bilim beriw mektep oqıwshılarınıń bilimlendiriw tarawındağı jetiskenshilikleri úlken áhmiyetke iye, sonın menen birge bul rayon oqıwshıları joqarı oqıw ornına kiriw kórsetkishi boyınsha aytarlıqtay Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha (respublika rayonları arasında 4-orın) joqarı nátiyje kórsetken. Demek, bunday kórsetkishler rayondağı bilimli pedagoglar hám oqıwshılardıń miyneti áhmiyeti orın tutadı.

Juwmaqlap aytqanda, bilimlendiriw tarawı bul keleshek investiciyası tarawı bolıp, onıń hár bir qatnasıwshısı, oqıtıwshı hám oqıwshılar keleshegimizdi belgileydi. Sonlıqtan, bizler tek ǵana Qaraqalpaqstan Respublikasınıń Kegeyli rayonınıń oqıwshı-jaslarınıń hám pedagog-xızmetkerleriniń bilimlendiriw, sport hám dóretiwshilik tarawlarındağı jetiskenshilikleri maqtawǵa ılayıqlı. Biz bul rayon bilimlendiriw tarawında keleshekte bunnanda úlken tabıslarǵa erisip, alǵa qaray órleydi degen pikirdemiz.

“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUDUDLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING GEOGRAFIK ASOSLARI”

Respublika ilmiy-nazariy konferensiyasi

Paydalanilgan ádebiyatlar dizimi:

1. Gaypova R., Geografiyani oqitwda innovacion texnologiyalar, lekciya tekstler toplamı. Nókis.: “NMPI”.
2. Iskenderov A. B., Jaksimuratov A. B. Ózbekstan Respublikasında sociallıq tarawdı rawajlandırıwda ámelge asırılıp atırǵan is-ilajlar //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 6. – C. 225-229.
3. Jaksimuratov A.B. Geografiya fanining maktab o‘quvchilari hayotida tutgan o‘rni //International journal of scientific researchers (IJSR) – 2025. – T. 10. – №. 1. – C. 558-560.
4. Kegeyli rayoni MShhMB bóliminiń usınǵan maǵlıwmatları.
5. Ostanaqulov X.M., Jaksimuratov A.B. Optimization and efficiency enhancement of e-learning platforms: innovative approaches and methodologies // Ekonomika i socium"– 2025. – №. 3 (130)
6. Ostanaqulov X.M., Jaksimuratov A.B. Pedagoglar uchun IT ko‘nikmalarni rivojlantirishning dolzarbliǵi va usullari //Iqtidorli talabalar ilmiy xabarları – 2025. – №. 1. – C. 576-589.
7. Ostanaqulov X.M., Jaksimuratov A.B. Rivojlangan davlatlar ta’lim tizimi tajribalarini o‘rganish va qo‘llash //Iqtidorli talabalar ilmiy xabarları – 2025. – №.– C. 473-486.
8. Vaxobov X; Gaypova R.T.Tursunov M. Geografiyani oqitw metodikasi Nukus «Bilim» baspası 2010j. 207 b.
9. Gaypova R., Turdıbekova Z., Bayramova A. Ispol’zovanie innovacionnix texnologiy v prepodavanii geografii //Ekonomika i socium. – 2023. – №. 12 (115)-1. – S. 1037-1041.
10. Gaypova R. TRENDS IN ORGANIZING GEOGRAPHY LESSONS THROUGH UNTRADITIONAL METHODS //International Journal of Artificial Intelligence. – 2025. – T. 1. – №. 2. – C. 1060-1063.
11. Tursinbaevna G. R., Muzapparovna T. Z., Turganbaevna K. M. The implementation of innovative technologies in teaching geography //International Journal of Pedagogics. – 2023. – T. 3. – №. 10. – C. 53-56.
12. Гайпова Р., Турдыбекова З., Байрамова А. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ГЕОГРАФИИ //Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-1. – C. 1037-1041.